

РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИМЕТОДИКА АНАЛІЗУ МІЖНАРОДНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА КРАЇНИMETHOD OF ANALYSIS OF INTERNATIONAL ATTRACTIVENESS
OF THE INVESTMENT ENVIRONMENT OF THE COUNTRY

Статтю присвячено розробленню методики аналізу інвестиційного середовища країни. Автором аналізуються підходи до трактування поняття «інвестиційне середовище» та його складників із погляду впливових міжнародних організацій та пропонується авторська дефініція цієї категорії. Наведено та досліджено перелік груп чинників інвестиційного середовища. Розроблено узагальнену класифікацію груп чинників інвестиційного середовища країни, які можуть бути практично використані суб'єктами господарювання. Запропоновано авторську методику аналізу привабливості інвестиційного середовища країни, яка дає змогу використовувати уніфіковані методи та інструменти дослідження суб'єктами господарювання безвідносно їх виду діяльності та країнові приналежності, на основі якої побудовано модель мультилокального аналізу міжнародної привабливості інвестиційного середовища країни. Практичну імплементацію авторської моделі на основі аналізу вибраних чинників по запропонованих групах продемонстровано на прикладі аналізу міжнародної привабливості інвестиційного середовища України.

Ключові слова: інвестиційний клімат, міжнародне інвестиційне середовище країни, чинники привабливості інвестиційного середовища країни, методика аналізу інвестиційного середовища країни, модель мультилокального аналізу інвестиційного середовища країни.

Стаття посвячена розробке методики аналізу інвестиційної середовища країни. Автором аналізуються підходи до трактування поняття «інвестиційна середовище» і її складових з позиції міжнародних організацій, а також пропонується авторська дефініція означеної категорії. Приводиться і досліджується перелік груп факторів інвестиційної середовища країни. Розроблена обобщенная классификация групп факторов инвестиционной среды страны, которые могут быть практически использованы любыми субъектами хозяйствования. Предложена авторская методика анализа привлекательности инвестиционной среды страны, которая позволяет использовать унифицированные методы и инструменты анализа субъектами хозяйствования безотносительно их вида деятельности и страновой принадлежности, на основании которой построена модель мультилокального анализа международной привлекательности инвестиционной среды страны. Практическую имплементацию авторской модели на основании анализа выбранных факторов по предложенным группам продемонстрировано на примере анализа международной привлекательности инвестиционной среды Украины.

Ключевые слова: инвестиционный климат, международная инвестиционная среда страны, факторы привлекательности инвестиционной среды страны, методика анализа инвестиционной среды страны, модель мультилокального анализа инвестиционной среды страны.

УДК 330.322.011/012

<https://doi.org/10.32843/bses.54-2>

Булкот О.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Bulkot Oksana

Taras Shevchenko National University of Kyiv

This article is devoted to the development of methods for analyzing the investment environment of the country. The author analyzes the approaches to the interpretation of the concept of "investment environment" and its components from the point of view of influential international organizations and offers an author's definition of this category. It is considered that investment environment of a country is a set of specific subjective and objective conditions and factors, as well as mechanisms of their interaction, which contribute to or hinder the implementation of investment activities by economic entities of different levels, types and nationalities. The article provides and investigates a list of groups of investment environment factors that are proposed by different international organizations. A generalized classification of groups of factors of the investment environment of the country, which can be practically used by business entities, has been developed. It is proposed to combine all the specific factors into four main groups – political and legal, macroeconomic factors, factors of development of the investment market and its infrastructure, country's international ratings. The author's method of analysis of the attractiveness of the country's investment environment is proposed. It allows to use unified methods and tools of analysis by business entities regardless of their type of activity and country affiliation. The proposed by author model of multilocal analysis of the international attractiveness of the country's investment environment includes the following parameters: Methods of analysis: diagnostic assessment of investment environment factors; Practical approach (analysis tools): use of primary research, expert surveys, analysis of international reports, statistics, company reports; Result: construction of a SWOT matrix of the country's investment environment; Verification: evaluation of results can be carried out by means of normative-legal verification, or actual on-ground estimation of a situation; Benchmarks: to compare the results of the evaluation of the investment environment of countries, you can use as guidelines, both international indicators and indicators that reflect the reference values for particular regions. The practical implementation of the author's model based on the analysis of selected factors for the proposed groups is demonstrated by the example of the analysis of the international attractiveness of the investment environment of Ukraine.

Key words: investment climate, international investment environment of the country, factors of attractiveness of the investment environment of the country, methods of analysis of the investment environment of the country, model of multilocal analysis of the investment environment of the country.

Постановка проблеми. Для будь-якого інвестора – чи то локального, чи іноземного – вкрай важливим є визначення інвестиційної привабливості тієї країни та ринку, де він збирається здійснювати свої капіталовкладення. Своєю чергою, релевантні та актуальні дані, отримані інвестором, дають змогу приймати рішення не тільки про доцільність та ефективність здійснення інвестицій, а й про їх перспективність, прибутковість та ризиковість. Перед тим як здійснювати детальний аналіз ринкового середовища, будь-який суб'єкт господарювання повинен насамперед вивчити умови інвестиційного клімату вибраної країни, тому особливої актуальності набувають питання дослідження та аналізу саме інвестиційного середовища країни як початкового етапу прийняття рішення суб'єктом господарювання про можливість і доцільність розгортання своєї діяльності на вибраному ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням організації та методик проведення ринкових досліджень присвячено багато публікацій, зокрема методика аналізу міжнародних ринків А.О. Старостіної [1], модель відбору міжнародних ринків О.Л. Каніщенко [2], аналіз конкурентного середовища М. Портера [3]. Існує низка загальноприйнятих у світовій практиці підходів, таких як PEST- та SWOT-аналіз, так само як і методів аналізу інвестиційної привабливості країн, регіонів, галузей та окремих підприємств.

Проте в усіх вивчених публікаціях відсутня уніфікована методика аналізу привабливості інвестиційного середовища, яка може бути використана як локальним, так і міжнародними капіталодавцями незалежно від мети, стратегії та типу їх інвестиційної активності.

Постановка завдання. Метою дослідження є розроблення уніфікованої методики аналізу інвестиційного середовища країни для використання її у практичній діяльності інвесторами будь-якого типу та країнової приналежності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Передусім звернемося до трактування поняття «інвестиційне середовище». Нині немає навіть єдиного трактування поняття «інвестиційне середовище країни». Так, ЄБРР оперує категорією «інвестиційний клімат країни», характеризує його як сукупність широкого кола чинників, що визначають умови здійснення внутрішніх та закордонних інвестицій, зокрема: обґрунтованість макроекономічної політики, потужність економічних та політичних інститутів, функціонування законодавчої та регуляторної бази, якість інфраструктури та інших послуг [4].

Світовий банк визначає діловий та інвестиційний клімат як можливості та стимули для підприємств продуктивно інвестувати, створювати робочі місця та розвиватися [5].

Аналогічного підходу дотримується й ОБСЄ, трактує поняття «діловий та інвестиційний клімат» як базові умови, котрі дають змогу іноземним та вітчизняним компаніям здійснювати свою діяльність та отримувати прибутки в конкретній країні [6].

Об'єднавши трактування поняття інвестиційного клімату провідними міжнародними організаціями, можемо запропонувати власну дефініцію, визначаючи *інвестиційне середовище країни* як сукупність специфічних суб'єктивних та об'єктивних умов і чинників, а також механізмів їх взаємодії, які сприяють або перешкоджають здійсненню інвестиційної діяльності суб'єктами господарювання різних рівнів, типів та країнової приналежності.

Очевидно, що далі доцільно зупинитися на визначенні того, які ж саме специфічні чинники впливають на формування інвестиційного середовища країни. Зрозуміло, що класичними групами чинників, які варто аналізувати під час прийняття інвестиційних рішень, є політичні, економічні, соціокультурні та демографічні. Проте, говорячи про інвестиційне середовище, класичного аналізу означених груп чинників недостатньо, оскільки, маючи на увазі капіталовкладення, особливо не прив'язуючись до їх форми, виду, мети та інструментів, мають бути враховані інші, специфічні чинники, які дають попередню, але вичерпну відповідь на запитання, чи варто здійснювати інвестиції в тій чи іншій країні.

Так, ОБСЄ зазначає, що інвестиційний клімат можна аналізувати через призму трьох широких груп змінних: складники макроекономічної політики – фіскальний, монетарний та торговельний; управління та інституції; інфраструктура. Разом із тим інвестиційне середовище охоплює значно ширше коло груп чинників, аніж податкові ставки та фіскальні процедури, яких мають дотримуватись інвестори. Інші важливі компоненти враховують політичну стабільність, верховенство права, макроекономічні умови та регуляторне середовище [6].

ОЕСР в основу привабливого інвестиційного середовища ставить чинники, котрі безпосередньо пов'язані з інвестиційними політиками та сталим розвитком. У межах свого підходу ОЕСР пропонує аналізувати такі групи чинників (а радше – сфери реалізації різних політик) як базові умови, що забезпечують «здорове» середовище для діяльності інвесторів – від підприємств малого і середнього бізнесу до великих транснаціональних корпорацій: інвестиційна політика; сприяння та підтримання інвестиційної діяльності; торговельна політика; конкурентна політика; податкова політика; корпоративне управління; здійснення відповідальної підприємницької діяльності; розвиток людських ресурсів; розвиток інфраструктурного та фінансового секторів; публічне управління [7].

Такий підхід пояснюється тим, що саме інвестиційна політика впливає на рішення суб'єктів госпо-

дарювання усіх рівнів про здійснення інвестицій у ту чи іншу країну, причому незалежно від їх розміру та резидентства. Прозорість, захист права власності та відсутність дискримінаційних режимів – ключові принципи інвестиційної політики, покликані забезпечити привабливість інвестиційного середовища будь-якої країни. Для країн, що розвиваються, ще однією важливою умовою мають бути гарантовані, вчасні, адекватні та ефективні компенсаційні виплати у разі експропріації власності, особливо якщо йдеться про іноземного інвестора [7].

Разом із тим, на думку фахівців Групи Світового банку, факторний аналіз пов'язаних інвестиційних політик, описаних вище, є дещо обмеженим під час проведення дослідження привабливості інвестиційного середовища країни: дискусійним залишається питання, які ж саме регулятивні аспекти є найбільш впливовими під час реалізації інвестиційних рішень, як вони корелюють з іншими детермінантами та, найголовніше, чи є вони однаковими для інвесторів різних типів, галузей діяльності та країни ведення бізнесу [5].

Такий підхід є обмеженим з того погляду, що регулятивні норми належать виключно до юрис-

дикції та рівня кожної окремої країни: деякі країни застосовують забагато регулятивних нормативних практик та жорстко регулюють діяльність суб'єктів господарювання, особливо іноземних, і їхнє середовище можна назвати «надрегульованим», а інші – навпаки, намагаються не втручатися в бізнес-процеси, їхні регулятивні норми не є жорсткими, тому середовище таких країн визначається як «недорегульоване», що, звичайно ж, буде впливати на інвестиційні рішення та унеможливлювати співставність отриманих результатів дослідження інвестиційного середовища. У глобальному масштабі, особливо коли йдеться про необхідність здійснення компаративного аналізу одночасно декількох інвестиційних середовищ, такий підхід важко застосувати для отримання об'єктивних репрезентативних результатів.

Таким чином, цілком очевидно, що для аналізу інвестиційного середовища необхідно використовувати комплексні, уніфіковані показники та методи, а також групи факторів, аналізуючи які можна отримати адекватні та, найголовніше, порівнювані та співставні дані по декількох країнах.

Рис. 1. Чинники інвестиційної привабливості країни

Джерело: власна розробка автора

На якість інвестиційного середовища країни, насправді, впливає численна кількість умов та чинників: конкурентоспроможність та інвестиційний клімат, нормативні обмеження на здійснення діяльності, ділові та інвестиційні бар'єри, невизначеність та ризик, вартість транзакцій тощо [5].

ООН доповнює цей перелік такими чинниками, як вартість започаткування бізнесу, перешкоди для здійснення господарської діяльності, розвиток фінансового ринку, проведення реформ, що сприяють легкості ведення бізнесу [8].

З огляду на викладене вище, пропонуємо узагальнену укрупнену схему чинників привабливості інвестиційного середовища країни.

Таким чином, до основних груп чинників, які характеризують та визначають інвестиційне середовище країни, пропонуємо зараховувати: (1) політико-правові – наявність та «жорсткість»

інвестиційного законодавства, захист та гарантування права власності, політична стабільність, контроль над корупцією; (2) макроекономічні чинники; (3) чинники розвитку інвестиційного ринку та його інфраструктури; (4) міжнародні рейтинги країни – конкурентоспроможність економіки, легкість ведення бізнесу, економічна свобода, суверенні рейтинги країни тощо. Зрозуміло, що кожна група може містити додаткове наповнення чинників залежно від мети та форми здійснення інвестицій, проте вони одночасно повинні бути вимірюваними, порівнюваними і співставними у глобальному масштабі.

Наступним кроком є презентація методики аналізу інвестиційного середовища. Зауважимо, що тут украй важливо не просто коректно визначити набір чинників, які будуть аналізуватися, – більш важливою є їх відповідність таким вимогам,

Методика аналізу: діагностичне оцінювання чинників інвестиційного середовища	
Побудова карти аналізу інвестиційного середовища	
1. Відбір чинників інвестиційного середовища за чотири групи 2. Якісний та кількісний аналіз чинника/групи в динаміці за п'ять попередніх років 3. Присвоєння вагових коефіцієнтів чинникам/групам 4. Підготовка аналітичного висновку щодо ступеня впливу чинника/групи на інвестиційне середовище країни	
Діагностика – Відбір актуальних чинників – Результати об'єктивні та порівнювані – Оцінювання ступеню та якості державного регулювання/втручання та реформ	Обмеження – Оцінка державної політики може виявитися суб'єктивною – Отримані результати можуть бути не співставними – Відібрані чинники можуть не повною мірою відобразити реальність ситуації
Практичний підхід (інструменти аналізу): проведення первинних досліджень, експертні опитування, аналіз міжнародних звітів, статистичних даних, звітності компаній	
«Знизу вгору» – Торкається нагальних актуальних проблем – Створює поштовх до реформ із боку приватного сектору – Виникають складнощі в усуненні ідентифікованих проблем у межах існуючих нормативно-правових систем	«Згори вниз» – Пряма прив'язка до референтного значення – Орієнтується на макро- та мезорівень господарювання – Може не враховувати прямі потреби приватного сектору та необхідність проведення реформ на національному рівні
Результат: побудова матриці SWOT інвестиційного середовища країни	
Перевірка: оцінювання результатів можна проводити шляхом нормативно-правової діагностики або фактичного оцінювання ситуації на місцях	
«Де-юре» підхід – Усебічний та юридично змістовний – Має обмеження в контексті окремих правових режимів – Розбіжності правових систем можуть створювати перешкоди до мультилокальної вимірності та порівнюваності	«Де-факто» підхід – Відображає реальні проблеми в межах країни – Виявляє обмеження, котрі не покриваються в рамках юридичної перевірки (правового аналізу) – Бар'єри розвитку діяльності не індивідуалізовані, оскільки вони вбудовані в ширше коло загальних правил
Референтні значення: для порівняння результатів оцінювання інвестиційного середовища країн можна використовувати як орієнтири як міжнародні індикатори, так і показники, що відображають референтні значення по окремих регіонах	
Міжнародні – Створюють можливості для порівняння в глобальному масштабі – Можуть виявитися неефективними для «слабких» країн, котрі потребують нижчого рівня індикативного показника	Регіональні – Створюють можливості для порівняння в межах груп країн зі схожими характеристиками – Виявляють регіональні інтеграційні тенденції – Можуть не враховувати найкращі світові рівні індикативних показників

Рис. 2. Модель мультилокального аналізу міжнародної привабливості інвестиційного середовища країни

Джерело: розроблено автором

Результати дослідження інвестиційного середовища країни

Група чинників	Досліджувані параметри	Результат
Політико-правові	<p>Політична стабільність</p> <p>Законодавство</p> <p>Рівень довіри населення до влади</p> <p>Корупція</p>	<p>Україна відрізняється значною політичною нестабільністю, хоча останнім часом спостерігаються позитивні зміни законодавства, особливо у напрямі європеїзації та лібералізації.</p> <p>Українське законодавство не передбачає обмежень чи заборон на іноземні інвестиції в країну. Проте існують певні обмеження для іноземних інвесторів на право власності для галузей із високим рівнем державного регулювання. До іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, іноземні інвестиції не підлягають націоналізації. Також усунутий адміністративний бар'єр для входження іноземного капіталу в Україну.</p> <p>Незважаючи на високий ступінь підтримки (73%), висловлений на виборах президента, ступінь довіри населення до влади (особливо місцевої) залишається низьким.</p> <p>Україна займає одні з останніх місць за Corruption Perception Index – 120 (2020 р.), що свідчить про її високий рівень у країні.</p>
Макроекономічні	<p>Показники загального стану економіки країни: заробітна плата, безробіття, інфляція</p> <p>Показники доходності: ВВП, державний борг</p> <p>Показники інвестиційної активності</p>	<p>Мінімальна заробітна плата (номінальна): \$180 (4723 грн) – 91-е місце зі 198.</p> <p>Середня заробітна платня бруто (Європа): €385 (10500 грн) – 49-е місце із 49.</p> <p>Темпи зростання мінімальної з/пл +13,2% за 2019 р. – 15-е місце серед країн світу.</p> <p>Інфляція – 7,9% (2019 р.)</p> <p>Рівень безробіття – 8,6% (2019 р.)</p> <p>Темпи економічного зростання – 3,2% (2019 р.)</p> <p>ВВП (номінал) – 3,974 трлн грн (2019 р.) – 128-е місце зі 186</p> <p>ВВП на душу населення – 9 774 дол. США (2019 р.)</p> <p>Валовий зовнішній борг України – 120,334 млрд дол. США (кінець I кв. 2020 р.)</p> <p>Обсяг накопичених валових ПІІ в економіці України – 45 млрд дол. США, з економіки України – 3,5 млрд дол. США (кінець I кв. 2020 р.)</p> <p>Надходження ПІІ в Україну за 2019 р – 2,5 млрд дол. США, ПІІ з України – 1 млн дол. США (у 2018 р.).</p>
Чинники розвитку інвестиційного ринку та його інфраструктури	<p>Відсоткові ставки</p> <p>Структура податкової системи</p> <p>Розвиток банківської системи</p> <p>Стан валютного ринку та умови конвертованості валюти</p>	<p>Облікова ставка НБУ: 6% з 12.06.2020 (США – 1,75%, Німеччина, Іспанія – 0,00%, Японія – 0,01%)</p> <p>Ставка податку на прибуток – 18% (не змінюється протягом останніх шести років)</p> <p>Успішна податкова реформа</p> <p>Тенденції у банківському секторі – загальна стабілізація, ліквідація «технічних» банків, посилення контролю, убезпечення банківської системи через націоналізацію та докапіталізацію системних банків</p> <p>В Україні вільно плаваючий режим валютного курсу</p> <p>ЗВР – 25,4 млрд дол. США (червень 2020 р.)</p>
Міжнародні рейтинги	<p>Міжнародні рейтинги країни</p> <p>Співпраця з міжнародними організаціями</p> <p>Дотримання норм і правил конвенцій та договорів</p>	<p>Індекс конкурентоспроможності – 83-є місце зі 140 (Всесвітній економічний форум)</p> <p>Індекс легкості ведення бізнесу – 64-е місце зі 190 (Світовий банк)</p> <p>Рейтинг легкості сплати податків (Paying Taxes) – 65-е місце</p> <p>Індекс економічної свободи (Heritage Foundation) – 147-е місце</p> <p>Суверенні рейтинги України:</p> <p>S&P: довгостроковий і короткостроковий В / прогноз стабільний (03/2020 р.)</p> <p>Moody's Investors Service: В3 / прогноз стабільний (06/2020 р.)</p> <p>Fitch: В / стабільний прогноз (04/2020 р.).</p> <p>Схвалення в червні Радою директорів МВФ нової 18-місячної програми стенд-бай на суму, еквівалентну 5 млрд дол. США. Окрім коштів МВФ, Україна впродовж нинішнього та наступного років має отримати ще близько 4 млрд дол. США від інших міжнародних донорів (ЄС, Світового банку, урядів держав-партнерів)</p> <p>У 2017 р. Україна приєдналася до Декларації ОЕСР із Міжнародних інвестицій та ТНК, щодо забезпечення прозорості та відкритості інвестиційного середовища для іноземних інвесторів, що позитивно вплинуло на інвестиційний імідж країни</p>

Джерело: складено автором за [9–17]

як кількісна вимірваність, репрезентативність, порівнюваність, а сама методологія проведення дослідження має бути уніфікованою та практично застосовною у міжкраїновому аспекті.

Звичайно, ми можемо використати класичні методики проведення PEST- та SWOT-аналізу середовища, екстраполюючи їх на рівень країни, проте такий підхід не буде повною мірою відображати специфіку саме інвестиційного середовища. У цьому аспекті звернемося до практики аналізу інвестиційного клімату, яку пропонує Група Світового банку [5]. Зазначений підхід базується на внутрішньолокальному аналізі та врахуванні чотирьох груп показників: індексу легкості ведення бізнесу (Doing Business), індексу глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), аналізі звітів підприємств (Enterprise Surveys) та світових показників управління (Worldwide Governance Indicators). На нашу думку, такий підхід хоча й дає більш повне уявлення про інвестиційне середовище країни, проте є обмеженим із боку можливості його імплементації невеликими компаніями, або портфельними інвесторами, котрі мають обмежений доступ і час до аналізу, скажімо, звітів компаній декількох галузей на декількох ринках одночасно, а значення індексів конкурентоспроможності та легкості ведення бізнесу не завжди дають об'єктивну інформацію через їх власні методики розрахунку.

Урахувавши всі сильні сторони вивчених нами методик та власний практичний досвід, пропонуємо уніфіковану модель мультилокального аналізу інвестиційного середовища країни.

Продемонструємо практичне застосування запропонованої методики на прикладі аналізу інвестиційного середовища України. Зауважимо, що тут ми подаємо вже отримані результати аналізу за вибраними групами чинників, опускаючи хід самого процесу дослідження.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, використавши авторську методику мультилокального аналізу привабливості інвестиційного середовища України, можемо зробити висновок, що сьогодні привабливість вітчизняного інвестиційного середовища є нижче середньої. Чинниками негативного іміджу України для інвесторів є відсутність цільової і послідовної політики держави у сфері інвестиційної діяльності, недоліки в державному управлінні, невизначений в окремих випадках статус інвесторів, складний порядок адміністративних процедур, неврегульованість питань відповідальності учасників інвестиційних відносин. Економічний складник інвестиційного макросередовища в Україні визначається відносним попереднім занепадом виробничого сектору з незначним, але стабільним відновленням, що виникає в умовах військової, політичної, та економічної нестабільності, виражений у значному

падінні прибутку компаній до оподаткування, падінням обороту у компаній та зменшенням споживання населенням через нестачу грошових коштів. За рівнем макроекономічної стабільності Україна посідає 58-е місце серед 141 країни. Також Україна належить до категорії країн із доходами нижче середніх, займаючи 120-е місце серед 229 країн світу. Сьогодні на одну особу припадає 9 287 дол. США, за цим показником, який є важливим індикатором платоспроможності населення, Україна поступається навіть деяким країнам Африки, Латинської Америки та іншим пострадянським країнам.

Обґрунтована фіскальна та грошово-кредитна політика, а також гнучкість обмінного курсу призвели до зменшення зовнішнього та внутрішнього дисбалансів. За останні два роки загальний дефіцит бюджету скоротився до 2% ВВП. Крім того, державі вдалося ліквідувати квазіфіскальний дефіцит енергетичного сектору, а дефіцит поточного рахунку платіжного балансу зменшився до 3–3,5% ВВП із відновленням ЗВР до 25 млрд дол. США. Зростанню інвестиційної привабливості країни також сприяли заходи з реструктуризації банківської системи, які вплинули на економічну стабілізацію та відновлення зростання. Стосовно інвестиційної привабливості України за індексами та рейтингами нині країна знаходиться у «спекулятивному інвестиційному класі»: за кредитними рейтингами Україна як партнер не викликає надійної довіри, хоча динаміка є позитивною, незважаючи на те що за рейтингом Doing Business країна займає відносно високі позиції, проте перед урядом усе ще стоїть необхідність вирішення проблем, пов'язаних із процедурними питаннями для окремого кола проведення типових операцій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Старостіна А.О. Маркетингові дослідження національних і міжнародних ринків : підручник. Київ : Лазарит-Поліграф, 2012. 480 с.
2. Канищенко О.Л. Міжнародний маркетинг : підручник. Київ : Київський університет, 2016. 480 с.
3. Porter M. Competitive Advantage of Nations. New York : Free Press, 2nd. ed., 1998. 896 p.
4. What are investment climate and governance? *EBRD*. URL: <https://www.ebrd.com/what-we-do/sectors-and-topics/investment-climate-governance.html> (дата звернення: 19.06.2020).
5. The Investment Climate. Issue Brief Series, July 2016. *World Bank Group*. URL: https://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2016/01/The-Investment-Climate_IFC-World-Bank-Group_IATF-Issue-Brief.pdf (дата звернення: 21.06.2020).
6. Best-Practice Guide for a Positive Business and Investment Climate, 2006. *OSCE*. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/f/19768.pdf> (дата звернення: 22.06.2020).

7. Policy Framework for Investment, 2015 Edition. *OECD*. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264208667-en> (дата звернення: 25.06.2020).

8. The Investment Climate. *UN*. URL: <https://developmentfinance.un.org/the-investment-climate> (дата звернення: 29.06.2020).

9. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 жовтня 1991 р. № 1561-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 29.06.2020).

10. Національний банк України. Статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 02.07.2020).

11. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.07.2020).

12. Doing Business 2020. *World Bank*. URL: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf> (дата звернення: 02.07.2020).

13. Ukraine Credit Ratings. *Trading Economics*. URL: <https://tradingeconomics.com/ukraine/rating> (дата звернення: 02.07.2020).

14. Звіт про фінансову стабільність. НБУ, червень 2020 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H1.pdf?v=4 (дата звернення: 02.07.2020).

15. Ukraine signs OECD agreement to strengthen investment climate. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/investment/ukraine-signs-oecd-agreement-to-strengthen-investment-climate.htm> (дата звернення: 25.06.2020).

16. The Global Competitiveness Report 2019. *World Economic Forum*. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2009-10.pdf (дата звернення: 29.06.2020).

17. World GDP per capital rating 2020. *Statistics Times*. URL: <http://statisticstimes.com/economy/world-gdp-capita-ranking.php> (дата звернення: 02.07.2020).

REFERENCES:

1. Starostina A.O. (2012) *Marketyngovi dislidzheniya natsionalnykh i mazhnarodnykh rynkiv* [Marketing research of national and international markets]. Kyiv: "Lazaryt-Poligraph". (in Ukrainian)

2. Kanischenko O.L. (2016) *Mizhnarodnuy marketing*. [International Marketing]. Kyiv: VPC "Kyivskiy universytet". (in Ukrainian)

3. Porter M. (1998) *Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press, 2nd. ed.

4. What are investment climate and governance? EBRD. Available at: <https://www.ebrd.com/what-we-do/sectors-and-topics/investment-climate-governance.html> (accessed 19 June 2020).

5. The Investment Climate. Issue Brief Series (July 2016). World Bank Group. Available at: https://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2016/01/The-Investment-Climate_IFC-World-Bank-Group_IATF-Issue-Brief.pdf (accessed 21 June 2020).

6. Best-Practice Guide for a Positive Business and Investment Climate (2006). OSCE. Available at: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/f/19768.pdf> (accessed 22 June 2020).

7. Policy Framework for Investment (2015) OECD. Available at: <https://doi.org/10.1787/9789264208667-en> (accessed 25 June 2020).

8. The Investment Climate. *UN*. Available at: <https://developmentfinance.un.org/the-investment-climate> (accessed 29 June 2020).

9. Pro investyziyni diyalnist: Zakon Ukrainy № 1561-XII of 18 October 1991 [About Investing. Low of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (accessed 29 June 2020). (in Ukrainian)

10. Natsionalnuy Bank Ukrainy. Statystyka [National Bank of Ukraine. Statistics]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (accessed 02 July 2020).

11. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 02 July 2020).

12. Doing Business 2020. *World Bank*. Available at: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/ukraine/UKR.pdf> (accessed 02 July 2020).

13. Ukraine Credit Ratings. *Trading Economics*. Available at: <https://tradingeconomics.com/ukraine/rating> (accessed 02 July 2020).

14. Zvit pro finansovy stabilnist. (June 2020). NBU. [Financial Stability Report]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H1.pdf?v=4 (accessed 02 July 2020). (in Ukrainian)

15. Ukraine signs OECD agreement to strengthen investment climate. *OECD*. Available at: <https://www.oecd.org/investment/ukraine-signs-oecd-agreement-to-strengthen-investment-climate.htm> (accessed 25 June 2020).

16. The Global Competitiveness Report 2019. *World Economic Forum*. Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (accessed 29 June 2020).

17. World GDP per capital rating 2020. *Statistics Times*. Available at: <http://statisticstimes.com/economy/world-gdp-capita-ranking.php> (accessed 02 July 2020).